

SIRBİSTAN PAZAR BİLGİLERİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel Müdürlüğü
2020**

İçindekiler

1.	DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	2
2.	PAZARIN ÖZELLİKLERİ	6
3.	ÖNEMLİ SEKTÖRLER	8
4.	PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	13
5.	ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	15

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

Sırbistan, 2007 yılında Merkezi Avrupa Ülkeleri Serbest Ticaret Anlaşması-CEFTA'yı onaylamıştır. Ayrıca, Türkiye (2010), Rusya Federasyonu ve Beyaz Rusya ile Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. Katılım müzakerelerinin yürütüldüğü AB, Sırbistan menşeli ürünlere gümrük vergisi uygulamamaktadır. Ülkenin ayrıca, ABD ile de tercihli ticaret anlaşması bulunmaktadır.

Sırbistan'da dış ticaret ile ilgili konuları düzenleyen başlıca yasalar Dış Ticaret İşlemleri Yasası, Gümrük Yasası, Gümrük Tarifeleri Yasası ve İthalat ve İhracat Rejimlerinde Ürünlerin Sınıflandırılması Yasasıdır. Yasa temel olarak, dış ticaretin liberal olduğunu ve herhangi bir kısıtlamanın bulunmadığını belirtmektedir. Sırbistan Dış Ticaret Yasası, özellikle bir öncekine kıyasla, daha liberal bir yaklaşımla hazırlanmıştır.

2010 yılında yürürlüğe giren Gümrük Kanunu Sırbistan'ın dış ticarete ilişkin yasal mevzuatını oluşturmaktadır. Söz konusu Kanun, Avrupa Birliği standartlarına göre ve AB'nin gümrük yasaları esas alınarak hazırlanmıştır. Sırbistan dış ticaret ile ilgili yasalarını düzenlerken Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Gümrük Örgütü'nün tavsiyelerini dikkate almakta ve GATT tarafından belirlenen düzenlemelere ve AB'nin düzenlemelerine uyum sağlamayı hedeflemektedir.

Sırbistan gümrükleri halen ithalat ürünler üzerindeki kontrolünü devam ettirmekte, bu durum ürünlerin ithalatında çeşitli sıkıntılara ve gecikmelere neden olabilmektedir. Diğer taraftan her ne kadar ithalat yasaları basitleştirilmiş olsa da uygulamada henüz tam anlamıyla uyum sağlanamamıştır. Sırbistan Gümrük Kurumu uygulamanın yasalara uygun yapılabilmesi için çalışmalarına devam etmektedir.

Sırbistan yasalarında dış ticaret ile ilgili herhangi bir kısıtlama bulunmamakla birlikte bazı ürünlerin ithalatında çeşitli sınırlandırmalar mevcuttur. Örnek olarak bazı eczacılık ürünleri, değerli metaller, silah vb. çeşitli ürünlerin ithalatı için lisans gerekliliği bulunmaktadır.

İthalat Rejimi

Sırbistan'da yürürlükte olan ticaret yasasına göre firmalar yerel veya dış ticaret işlemlerini herhangi bir kısıtlama bulunmadan gerçekleştirebilmektedirler. Gümrük ve Vergi Müdürlüğü yasa dışı ithalat ve lisanssız ticari faaliyetlere karşı sıkı önlemler almıştır.

Sırbistan'a ithal edilen mallara ilişkin gümrük vergisi malın cinsine ve kaynağına bağlıdır. Gümrük vergi oranları %1-%30 arasında değişmektedir. Ortalama gümrük oranı %8,75'dir.

Ülkede petrol türevleri, tütün mamulleri, alkollü içecekler ve kahve vb. ürünlerde %33 oranında özel tüketim vergisi bulunmaktadır. KDV oranı %20'dir. İlaç, temel gıda ürünleri, gazete, otel hizmetleri gibi bazı ürünlerde KDV %8 oranında uygulanmaktadır.

Gümrük Tarifeleri

Sırbistan Dünya Gümrük Örgütünün üyesidir ve Armonize Sistem Konvansiyonuna taraf Ülke konumundadır. Buna ek olarak AB'nin ortak nomanklatürüne de uyum sağlamıştır. Gümrük vergileri ithal edilen ürünün gümrük değeri esas alınarak hesaplanmaktadır. Sırbistan Gümrük Yasası, gümrük değerlendirme ile ilgili düzenlemelerde GATT'ı esas almaktadır.

Gümrük politikası;

- Tarım
- Deri sanayii
- Mobilya sanayii
- Tekstil sanayii
- Elektrikli ev aletleri sektörlerini korumayı amaçlamaktadır.

Ayrıca Sırbistan'da üretilemeyen yarı mamuller, hammaddeler, ihracata yönelik üretim yapan ve iç talebin yüksek olduğu sektörlerce kullanılan girdilerin ithalatında diğer ürünlere nazaran göreceli olarak daha düşük gümrük vergisi uygulanmaktadır. Bu sektörlerin başlıcaları;

- Metalürji
- Renkli metaller
- Alüminyum
- Ağaç ürünleri
- Tekstil sanayii'dir.

İthalatta uygulanan güncel vergi oranlarına Sırbistan Maliye Bakanlığı, Gümrük İdaresi'nin (<https://www.carina.rs/en/Pages/default.aspx>) web sayfasından ulaşılabilir.

İç Vergiler

Ülkede petrol türevleri, tütün mamulleri, alkollü içecekler ve kahve vb. ürünlerde %33 oranında özel tüketim vergisi bulunmaktadır. KDV oranı %20'dir. İlaç, temel gıda ürünleri, gazete, otel hizmetleri gibi bazı ürünlerde KDV % 8 oranında uygulanmaktadır.

Ülkede uygulanan Kurumlar Vergisi oranı %10, gelir vergisi oranı ücretler için %12'dir.

Konuya ilişkin tüm bilgilere Sırbistan İş Tescil Ajansı'ndan (Business Registers Agency, www.apr.gov.rs) ve Sırbistan Yatırım Ajansı-RAS'dan (www.ras.gov.rs) ulaşılabilir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Sırbistan Standardizasyon Enstitüsü-ISS (<https://iss.rs/en/>), ülkedeki tek ulusal standart kurumudur ve Standardizasyon Yasası ile kurulmuştur. Enstitü, standartların geliştirilmesinden sorumludur.

Sırbistan'da mevcut standartlar Dünya Ticaret Örgütü ölçütlerine göre revize edilmektedir. Bu nedenle ticarete teknik açıdan engel olunması durumu da ortadan kalkmaktadır.

1 Ocak 2006 tarihinde yürürlüğe giren Standartlar Yasasına göre, standartlar ISO, IEC, CEN, CENELEC tarafından kullanılan resmi dillerden birinde de yayınlanmak durumundadır. ISS yayım dili olarak İngilizceyi seçmiştir.

Ekonomi Bakanlığı genel standartlardan, teknik düzenlemelerden ve akreditasyondan sorumludur (Ürün Denetimi ve Kalitesi Birimi, <https://tehnis.privreda.gov.rs/en/tehnis-pretraga-registara.html>). Bu alandaki yasal düzenlemeler söz konusu Bakanlık tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca her Bakanlık kendi faaliyet alanına giren konularda teknik düzenlemelerin yapılmasından sorumludur.

Teknik Düzenlemeler, Uygunluk Değerlendirme Prosedürü Yasasına göre teknik düzenlemeye tabi bulunan bir ürün, gerekli sertifikalara sahip olmadığı ve uygunluk değerlendirmesinden geçmediği sürece satılamaz ve kullanılamaz. Teknik düzenlemeler mevcut bulunan herhangi bir standarda atıfta bulunabilir veya o standardı içerebilir.

Ekonomi Bakanlığı teknik düzenlemeler ile ilgili kayıtları tutmakla yükümlüdür. Uygunluk değerlendirmesi ile ilgili süreç doğrudan teknik düzenlemenin içinde veya atıfta bulunulan standartta yer alabilir. Uygunluk Sertifikası, Bakanlık tarafından yetkilendirilen kuruluşlar tarafından verilebilmektedir.

Tarım, Orman ve Su Yönetimi Bakanlığı dış ticarete tarım ve gıda ürünlerinin kalite kontrolünden sorumludur. Dış Ticarete Tarım ve Gıda Ürünlerinin Kalite Kontrolü Yasası, ithal ve ihraç edilen ürünlere, paketleme, deklarasyon, etiketleme ve nakliye konularında kalite koşullarına uygunluk ile ilgili olarak uygulanmaktadır. Kalite ile ilgili sertifikalar Bakanlığın bünyesinde bulunan bölümleri tarafından hazırlanmaktadır.

Sertifikalandırılmış her ürün sertifika ile ilgili işareti taşımak zorundadır. İşaret, ürünün gerekli olan testlerden geçtiğini ve ilgili düzenlemelere uygun olduğunu simgelemektedir. Uygunluk işareti olarak Sırbistan'ın kullandığı yerel işaret veya CE işareti kullanılabilir.

Sırbistan'ın yerel işareti, ürünün teknik gerekleri karşıladığını ve gerekli uygunluk sürecinden geçtiğini belirtmektedir. İşaret büyük `A` harfinin eşkenar üçgenin üç köşesinde yer almasından oluşmaktadır. İşaretin ürüne görünebilir şekilde konması gerekmektedir, eğer ürüne iliştilmesi mümkün değilse paketine eklenmeli ve urunun yanında verilen dokümanlarda da belirtilmelidir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Sırbistan'da etiketlerin içeriği;

- Ürünün adı
- Üreticinin ve ithalatçının açık adresi
- Net miktar/ağırlık/hacim
- İçindekiler
- Saklama koşulları
- Tüketicieye yönelik uyarılar gibi hususlardan oluşmaktadır.

Ayrıca teknik açıdan karmaşık olan ürünlerin kullanma kılavuzu, üreticinin özellikleri, yetkili servislerin listesi, garanti ile ilgili bilgi ve ilgili diğer bilgi de bulunmalıdır. Bütün bilgiler Sırpça olmalıdır ve gümrüklerden çekmeden önce her üründe yer almalıdır.

Çevre Koruma Yasasına göre “eco-label”, tüketici ürünlerinde, gıda, içecekler ve eczacılık ürünleri hariç; kullanım süresi boyunca benzer ürünlerden daha az çevre kirliliği yaratan veya geri dönüşümden elde edilmiş ürünler için kullanılmaktadır.

Ekolojik etiketlerin yerel olarak üretilen veya ithal edilen ürünler için kullanım koşulları aynıdır. Söz konusu düzenleme AB'nin eco-label düzenlemesine paralel olarak hazırlanmıştır.

Teknik Engeller

T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://www.teknikenqel.gov.tr/#/ulke/sirbistan>).

Ticarette Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibariyle ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması ile ilgili olan yasal çerçeve son yıllarda hızla gelişmiştir. Sırbistan DTÖ'nun TRIPs anlaşmasına uygun olarak yasalarını revize etmiştir.

Ülkede fikri ve sınai haklar ile ilgili olarak 7 yasa bulunmaktadır. Bunlar;

- Telif ve İlgili Haklar Yasası
- Patent Yasası
- Coğrafik İşaretler Yasası
- Ticari Marka Yasası
- Endüstriyel Tasarım Yasal Koruma Yasası
- Entegre Devrelerin Topografyasının Korunması Yasası
- Coğrafi İşaretler Yasası'dır.

Dağıtım Kanalları

Sırbistan'da toptancılar, perakende firmalarına yönelik olarak distribütörlük hizmetini de yerine getirmektedir. Toptancılık sektörünün neredeyse tamamı özelleştirilmiştir. Ülkede paketleme, depolama, dağıtım gibi toptan ve perakende destek hizmetleri de oldukça gelişmiştir.

Perakende zincirleri özelleştirilmeden sonra büyük gruplar tarafından satın alınmış ve sektörün yeniden yapılandırılmasında önemli rol oynamışlardır. Yeniden yapılanma neticesinde pazarda tekeli bir yapı oluşmuşsa da sektörde "greenfield" yatırımcılar da bulunmaktadır. Ülkede perakende sektöründe 10.000 civarında büfe, küçük mağaza, perakende zinciri ve açık pazar mevcuttur.

Sermaye malları genellikle doğrudan üreticilere veya işletmelere satılmaktadır. Sermaye malları ve makine satışında iyi bir acenteye sahip olunması tavsiye edilmektedir.

Sırbistan'daki iş ortamında kişisel ilişkiler önem taşımaktadır. İyi seçilmiş bir aracı Sırbistan pazarına girişte önemli katkı sağlayabilmektedir. Araçların ülkedeki iş kültürüne, yerel dağıtım kanallarına hakim olması ihracatçı firmalarımızın başarısına katkı sağlayacaktır.

Tüketici Tercihleri

Tüketici tercihlerinin eski Yugoslavya döneminden kalan alışkanlıkları barındırdığı için zor değişebilmektedir. Ülkede fiyat liberalizasyonu sağlanmış olmakla birlikte pazarda fiyatları etkileyen ciddi, rekabet dışı güçler bulunmaktadır.

Devlet ulaşım, telekom, altyapı hizmetleri ve benzin fiyatlarını kontrol etmektedir. Tüketici ürünlerinde karaborsa ile karşılaşabilmektedir. Karaborsadaki ürünler satıcıların gümrük

veya vergisi ödememesi nedeniyle yasal yollarla ÷lkeye gelen ürönlere nazaran daha ucuz bir fiyata satılmaktadır. ÷lkede bu tip satışların azaltılması yönünde düzenlemeler yapılmakla birlikte kalite/fiyat avantajı sağlanmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Sırp tüketiciler fiyata duyarlıdır. Süt, ekmeğ, un ve yağ gibi temel ürünlerin fiyatlarında gerçekleştirilecek olan değişikliklerin en az 15 gün önceden Ticaret Bakanlığına bildirilmesi gerekmektedir.

Sırbistan'da tanıtım faaliyetleri ve fuarlara katılım etkisini hala korumaktadır. Birçok Sırbistan firması çeşitli şekillerde tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmektedir. TV, Radyo ve basılı reklam etkisi en çok olan tanıtım şekilleridir. Satış promosyonları, halkla ilişkiler ve fuarlar da yine yaygın olarak kullanılmaktadır. TV yayınları pazarın yaklaşık %90'ına ulaşmaktadır. En çok reklamı yapılan ürünler telekomünikasyon, otomobil, finans kurumları, içecekler, gazeteler, hijyenik ve benzeri ürünlerdir. ÷lkedeki yasalar tütün ve alkol mamullerinin TV'de reklamını yasaklamıştır.

÷lkede birçok yerel reklam şirketi bulunmaktadır fakat büyük kısmı küçük ölçeklidir. ÷lkede reklam panoları (billboardlar) da önemli bir reklam aracıdır. Kullanım fiyatları yere, sıklığına ve kategoriye bağlı olarak değişmektedir. Özellikle seçim dönemlerinde yoğun olarak kullanılan duyuru tahtaları, kırsal alanlarda da tüketici ürünlerinin tanıtımında artan oranda kullanılmaya başlanmıştır.

Sırbistan'da doğrudan pazarlama fazla gelişmiş değildir. Diğer taraftan kredi kartının kullanımının artmasıyla katalog, TV ve internetten satışlar gelişmektedir.

Türk dizi ve filmlerinin yoğun olarak izlendiği ÷lkelerden biri de Sırbistan'dır. Bu fırsat medya ve görsel iletişim araçlarının etkin olarak kullanılması çerçevesinde Türk ürünlerinin reklamlarının yapılması için değerlendirilebilir.

Kamu İhaleleri

Kamu kurumlarına satış yapılabilmesi ise firmanızın kurulumuna veya ürününüzün sahip olduğu kredibiliteye bağlıdır. Uluslararası finansmana sahip projeler için gerçekleştirilen ihaleler karar verme süreci açısından daha şeffaf şekilde gerçekleştirilmektedir.

Kamu Yatırımlarını Yönetim Ofisi (The Public Investment Management Office):
<http://www.obnova.gov.rs/english/public-procurement>

Sırbistan Yatırım Ajansı (Development Agency of Serbia-RAS): www.ras.gov.rs.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım

Sırbistan'da tarım, halen ekonominin temeli ve kırsal alanların gelişimindeki en önemli sektördür. Ülkede nüfusun %44'ü kırsal alanlarda yaşamakta ve %22'si de geçimini tarımla sağlamaktadır.

Sırbistan tarım sektörü halihazırda Ülkenin GSYİH'nda önemli bir yere sahiptir ve Sırbistan ekonomisinde pozitif dış ticaret dengesi veren tek sektördür. En önemli tarım ihracat malları mısır, şeker, donmuş frambuaz, buğday ve ayçiçek yağıdır.

Tarım alanlarının %60 kadarı mısır, buğday, arpa, ayçiçeği, soya ve şeker pancarı gibi ürünlerin ekimi için kullanılmaktadır. Tarım sektörünün yoğunlaştığı bölge ülkenin kuzeyinde yeralan ve toplam üretimin %80'inin yapıldığı Vojvodina bölgesidir. Sırbistan toplam 4,2 milyon hektar ekilebilir araziye sahip olup, bunun %90'ı kişilere aittir.

Tarım ve gıda sektöründe Sırbistan'ın en büyük ticari ortağı AB'dir. Tarım ve gıda ürünleri ihracatının yaklaşık %50'si, ithalatının da %45'i AB ile yapılmaktadır. Üretim ve ihracat potansiyeli açısından en önemli tarım ve gıda ürünleri tahıllar, yağlı tohumlar, şeker, meyve, sebze, alkolsüz içecekler, su ve şekerleme ürünleridir.

Tarıma doğrudan bütçe desteği 2004–2006 yatırım programı ile arttırılmıştır. AB sürecinin başladığı 2009 yılından bu yana da tarım ve gıda alanlarında Topluluk Hukukuna uygun düzenlemelere hız verilmiş ve son üç yılda bu konuya ilişkin 23 yeni kanun kabul edilmiştir. Tarımsal ürün ticareti politikalarında önemli reformlar yapılmış, tarifeler basitleştirilmiş ve tarife oranları düşürülmüştür. Sırbistan DTÖ üyeliği için başvurmasına rağmen çoğu tarım ürününde koruma ve temel tarım ürünleri için ihracat kotalarını devam ettirmektedir.

Sırbistan'da tarım sektörü verimlilik ve üretim artışı bakımından potansiyel arz etmektedir. Sektörün uygulanacak doğru politikalarla orta ve uzun vadede ülkenin ekonomik büyümesinde kilit rol oynayacağı düşünülmektedir. Sektörün büyümesinin önündeki en önemli engeller; yüksek arazi fiyatları ve kredi yetersizliğidir. Bu engellerin ortadan kaldırılması için kurumsal reformlara, yabancı sermayenin daha da özendirilerek, teknoloji ve sermayeye ulaşabilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Sanayi

Sırbistan'daki işletmeler ekonomik anlamda üretime devam ediyor olsalar da teçhizatların onarılması ve modernizasyonuna halen ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu nedenle Ülkeye sanayi donanımları uygun gümrük oranları ile ithal edilebilmektedir.

Maden ve mobilya başta olmak üzere, gıda, makine, kimyasallar, şeker, lastikler, hazır giyim ve ecza sektörleri ülke ekonomisinde ve dış ticaretinde önem taşımaktadır.

Sırbistan'daki üretim sektörü halihazırda madene dayalı faaliyetlere bağımlı konumdadır. Yerel ve yabancı yatırım eksikliği, yeniden yapılanma ve özelleştirmedeki sorunlar, kuvvetli Dinar, genel rekabet gücündeki eksiklik, insan kaynakları alanındaki bozulma ve girişim sektöründeki yetersiz likidite ülke sanayinde karşılaşılan sorunların temel nedenlerini oluşturmaktadır.

Madencilik

Sırbistan mütevazı maden ve mineral kaynaklarına sahip olmakla beraber, demir, kömür ve altın, bakır, çinko, kurşun gibi bazı metaller bakımından zengin yatakları sınırları içerisinde barındırmaktadır.

Sırbistan günümüzde henüz kullanılmamış maden potansiyeli ve yatırım olanakları ile umut vadeden bir ülkedir. Altın, bakır, çinko, kurşun gibi bazı metaller uzun yıllardır ülkede çıkarılmaktadır. 20. yüzyılın ikinci yarısında, madenciliğin çeşitliliği azalmış ve Kolubara ve Kostolac havzalarında devlete ait işletmeler tarafından genellikle düşük dereceli kömürün çıkarılmasında yoğunlaşmış ve termal enerji üretilmiştir.

Ülkedeki, kömür yataklarının büyük bir bölümü bugün ayrı bir ülke olan Kosova'da bulunmaktadır. Söz konusu rezervlerin mülkiyeti Kosova'nın nihai statüsü halen iki ülke arasındaki önemli sorunlardan biridir. Yine Kosova'daki Mitrovica'nın yakınlarında bulunan Treпча kompleksi bölgedeki başlıca çinko ve kurşun madenlerini kapsamaktadır.

Gün geçtikçe artan sayıda firma, özellikle Ülkenin doğusunda yer alan Bor-Timok kompleksi ve Batı Sırbistan'daki keşif ve araştırma çalışmalarına katılmaktadır. Sırbistan'da bakır, kurşun ve diğer demirdışı metaller ihracat için üretilmektedir. Daha etkin üretimin yapılması için ek sermaye yatırımına ihtiyaç duyulmaktadır.

Madencilik alanında 20binden fazla işçinin çalıştığı Sırbistan'da sektör GSYİH'nın %1,5'ini oluşturmakta birlikte, açılacak yeni madenlerle bu oranın %3,5, hatta %5'e kadar çıkması beklenmektedir. Özellikle iki büyük projeyi oluşturan; Bor çevresindeki bakır ve altın madenleri ile Jadar havzasındaki Loznica yakınlarında bulunan ve işletmeye açılması ile Dünya lityum ihtiyacının %10'unu, Avrupa'nın ise %90'ını karşılayabilecek kapasitede olan lityum madenlerinin açılması bu sektöre önemli katkılar sağlayacaktır.

Krupanj ve Ljubovija yakınlarındaki Majdani madenleri, Jerma ve Pirot yakınlarında kömür madeni, Bosilegrad yakınlarındaki kurşun ve çinko madeni, Raska yakınlarındaki Boljevac madenleri ve Kolubara maden yatakları Ülkenin önemli madencilik projeleridir.

Enerji

Ülkede üretilen elektrik enerjisinin %70'i hayli kirli bir yakıt kaynağı olan linyit kullanılarak üretilmektedir. Üretim, elektrik santrallerinin düzenli bakımı için ayrılan kısıtlı ödeneklerle yürütülmekte ve ciddi bir yenilenmeye ihtiyaç duymaktadır. Sırbistan'da elektrik üretim sisteminin özelleştirilmesi çalışmaları ile daha etkin bir üretim, çevre koruyucu bir sistem ve

bakım masrafları için ek sermaye sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca ülkede, yenilenebilir enerji için işbirliği potansiyeli de bulunmaktadır.

2011’de Parlamentonun kabul ettiği yeni enerji kanunu, AB Topluluk Hukukuna uygun düzenlemeler getirdiği gibi, konut tüketimi hariç olmak üzere, gaz ve elektrik piyasalarını da tamamen serbesleştirmiştir. Ayrıca, Ekim 2012 tarihinden itibaren düzenli tarifeler getirerek daha da geliştirilen bu kanun, enerji yerterliliği yatırımlarını kolaylaştırmakta ve yenilenebilir kullanımı da teşvik etmektedir.

2009’da Sırbistan, Rus firması Gazprom ile “Juzni Tok” (Güney Akım) boruhattı inşası işletilmesi ve doğal gazın depolanmasını içeren bir anlaşma imzalanmışsa da 2016 yılında bu projenin iptal edildiği Sırp Hükümeti tarafından duyurulmuştur. Bununla birlikte, her iki taraf da Türk Akımı olarak adlandırılan boru hattı projesi kapsamında birlikte hareket edeceklerini ifade etmişlerdir.

Hizmet Sektörleri

Turizm

Sırbistan coğrafyasının en önemli özelliklerinden biri de güzel bir doğa ve tarih mirasına sahip olmasıdır. Bu özellik, Sırbistan’a olan turizmi her geçen yıl artırmaktadır.

Turizm belli başlı şehirlere yönelmiş olsa da, dağ ve kaplıca turizmine, özel ilgi alanlarına yönelik turizm aktivitelerine (kültürel ve doğal miras, avcılık, balıkçılık vb.), kırsal hayat turizmi ve nehir turizmine (özellikle Tuna nehri boyunca yapılan) ilgi giderek artmaktadır. Ülkenin en çok ziyaret edilen şehirleri Belgrad ve Novi Sad’dır.

Bilişim ve Yazılım

Sırbistan, telekom sektöründe de gelişmeler sağlamış, birçok operatörün ülkeye girişine izin vererek rekabet ortamında daha kaliteli hizmet edinmeyi amaçlamaktadır. Ülkede kurulu internet hattı AB ortalamasına yaklaşmıştır.

1 Ocak 2012’den itibaren telekomünikasyon piyasası, özellikle sabit hatlar, tamamen serbestleştirilmiştir. Bu düzenleme kablo operatörleri dahil gerekli altyapıya sahip bütün firmalara sadece Elektronik Telekomünikasyon Ajansı-RATEL’den alınan bir sertifika ile sabit hat kurma hakkı tanımaktadır. Bununla birlikte Sırbistan’da, bir kamu kuruluşu olan Telekom Sırbija hala en güçlü konumdaki firmadır. Bu alanda da mevcut altyapının yenileştirilmesi ve yeni donanımların edinilmesi gerekmektedir.

Ekonomik zorluklara rağmen bilgi teknolojileri Sırbistan’da büyüyen en önemli pazar olmuştur. Federal bütçenin azalması bu sektörde arzu edilen büyümeyi gerçekleştiriyorsa da devlet kurumları ve birçok yerel şirket çalışmalarında bilgisayar teknolojilerini ağırlıklı kullanmaya başlamıştır.

Ulaştırma

Sırbistan Balkanlar’ın ortasında önemli geçiş yollarına sahip bir ülkedir. Balkanların Orta Doğu ile Batı Avrupa arasında en kısa ulaşım imkanı sunduğu düşünülürse, Sırbistan’ın jeopolitik

açından ne denli önemli olduğu anlaşılabilir. Ancak 1999 yılındaki 78 gün süren NATO bombardımanının ardından ulaşım ve iletişim sektörü büyük oranda zarar görmüştür. Halen devam etmekte olan yenileme çalışmaları ülke ekonomisine milyonlarca dolar zarar vermiştir.

Ülkedeki ana merkezlere ulaşım rahat sağlanabilirken, kırsal alanlarda ulaşım yetersiz ya da bozuk karayolu ile etkin sağlanamamaktadır. Mali kısıtlamalar yolların temel bakımının düzenli yapılmasını engellemekte, bu nedenle karayollarının sadece bir kısmı standartlara uymaktadır.

Uzun dönemdeki en önemli proje AB'nin arka koridoru olan Avusturya'yı Yunanistan ve Sırbistan ile bağlantılı hale getirmektir. Belgrad şehrinin ciddi trafik sorununun çözülebilmesi için yeni köprülere ve kamyonları şehir merkezinden uzak tutabilmek için çevre yoluna ihtiyaç duyulmaktadır.

Sırbistan'ın suyu sadece ulaşım ve taşımacılık açısından değil aynı zamanda sulama, endüstriyel ve evsel su kullanımı, elektrik enerjisi üretimi, inşaat sektörü (akarsu yatağı kumu vb.), balıkçılık, turizm ve su sporları açısından da büyük önem arz etmektedir. Ülkenin kuzey kısmında yoğunlaşmış olan suyu ağı, toplam uzunluğu 1000 km'yi bulan akarsular ve 599 km uzunluğundaki Tuna-Tizza-Tuna Kanal sistemi ile 1599 km'dir. Tuna Nehri Volga'dan sonra Avrupa'nın en uzun (2857 km, %23'ü Sırbistan'dadır) ve Ren'den sonra kargo taşımacılığında ikinci en önemli nehridir.

Müteahhitlik

İnşaat sektörü, 2009 ve 2012 yılı küresel mali krizlerinden ciddi şekilde etkilenmiş, 2010 yılında Hükümetin çıkardığı teşvik uygulamaları ile bir canlanma yaşamıştır.

2011 yılında Sırp Parlamentosu, altyapı sektöründeki yatırımları geliştirmek için devlet-özel sektör ortaklığı (PPP) amacıyla bir kanun çıkarmıştır. Bu Kanun, yerel ve yabancı yatırımcılar ve bankalar Sırbistan'daki yolların ıslahı, kamusal altyapı ve faydalı hizmetler gibi yatırımlarının ve altyapı projelerinin finansmanını artırmayı hedeflemektedir. Söz konusu Kanun aynı zamanda yerel yönetimlere, merkezi hükümetin yardımı olmadan PPP yoluyla kendi bölgelerindeki projeleri uygulamaları olanağını da vermiştir. Yine, az gelişmiş kanalizasyon, atıksu, su kaynakları ve atık yönetimi sektörlerinde de özel yatırımları özendirme amaçlanmaktadır.

Hükümet özellikle ulaşım ve enerji sektörlerine önem vermekte, bu alanlara yabancı yatırımcıları çekmek için çalışmalar yapmaktadır. Sırbistan'da inşaat sektörüne en fazla yatırım yapan yabancı ülke %40 oranla Avusturya olup, Almanya, Fransa ve Yunanistan bunu izlemektedir.

Ülkenin önemli yatırım projeleri arasında; Tuna nehri ve havzasının çevresel iyileştirilmesi ve savaş kalıntılarından kurtarılması, yeni bir havaalanı inşası ve mevcut 8 askeri havaalanının sivil ticari kullanıma dönüştürülmesi, demir yollarının geliştirilmesi ve ıslahı gibi projeler bulunmaktadır.

Lojistik

Sırbistan'ın en büyük avantajı, Güney-Doğu Avrupa Bölgesindeki coğrafi konumunun getirdiği doğal ulaşım merkezinde yer almasıdır. Sırbistan aynı zamanda Merkezi ve Batı Avrupa'ya birbirine bağlayan iki önemli ulaşım koridorunun da geçiş noktasındadır.

Bunlardan Koridor X, Avusturya'dan başlayıp Sırbistan üzerinden Yunanistan ve Bulgaristan'a ulaşmakta, Koridor VII ise Avrupa'nın en geniş su yolunu oluşturmaktadır. Ancak 1999 yılındaki 78 gün süren NATO bombardımanının ardından ulaşım ve iletişim sektörü büyük oranda zarar görmüştür. Halen devam etmekte olan yenileme çalışmaları Ülke ekonomisine milyonlarca dolar zarar vermiştir.

Sırbistan'da ana merkezlere ulaşım rahat sağlanabilirken, ödenek yetersizliği nedeniyle yolların temel bakımı aksamaya uğradığından küçük yerleşim yerlerinin karayollarında sorunlar bulunmaktadır.

Sırbistan'ın su yolları ulaşım ve taşımacılık açısından önemlidir. Ülkenin kuzey kısmında yoğunlaşmış olan su yolları ağı, akarsular ve Tuna-Tizsa-Tuna Kanal sistemi ile toplam 1600 km'yi bulmaktadır.

Tuna Nehri Volga'dan sonra Avrupa'nın en uzun ve Ren'den sonra kargo taşımacılığında ikinci önemli nehirdir. Mart 1999'daki NATO bombardımanı Tuna nehri üzerinde beş, Sava nehri üzerinde ise 2 önemli köprünün yıkılmasına neden olmuştur. Bu nedenle bu nehirler üzerindeki taşıma ve ulaşım çalışmaları engellenmiş, sadece ülke içerisindeki şirketler değil, ticarete Tuna nehrini kullanan diğer ülkeler de zarar görmüştür.

Türk mallarının AB ülkelerine taşınmasında geçiş noktası olan Sırbistan'dan her gün önemli sayıda Türk TIR'ı geçmektedir. Sırbistan ile siyasi ilişkilerimizin en kötü olduğu günlerde bile TIR'larımız Sırbistan'dan kolaylıkla geçmişlerdir. Gerek ikili ekonomik ilişkiler gerekse Türk ürünlerinin AB'ye ulaşımı açısından Sırbistan Türkiye için kilit bir ülke konumundadır.

(Ülkemizden Sırbistan'a taşımacılık yapan birçok firma bulunmakta olup sözkonusu firmaların irtibat bilgilerine www.und.org.tr ve www.roder.org.tr adreslerinden ulaşılabilmektedir).

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Balkan coğrafyasındaki iş yapma kültüründeki farklılıklardan dolayı, ihracatçılarımız tarafından Sırbistan pazarına giriş için müşterilerin yerinde ziyaret edilmesi ve yüz yüze toplantılar yapılması, doğru yerel partnerlerin seçilmesi (distribütör, vb.), karşılıklı düzenlenecek sözleşmelerin profesyonel yardım alınarak hazırlanması faydalı olacaktır.

Satış teknikleri açısından önemli olan konular; alıcı ile yakın ve sık ilişkinin kurulması, motive ve eğitilmiş araçlara sahip olunması, saldırgan bir pazarlama yapılması olarak sıralanabilir.

Birçok büyük ithalatçı avans ödeme yapmasının zorunlu olduğu durumlarda küçük firmalara nazaran krediye daha rahat ulaşabilmektedir.

Para Kullanımı

Ülkenin para birimi Sırp Dinarıdır (RSD). Ülkede kredi kartı kullanımı ve internete ulaşım oranı büyük şehirler dışında düşük kalmaktadır. Elektronik bankacılık hizmetleri bankalar tarafından kullanılmakla birlikte elektronik ticaret ülkede yaygın değildir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkemiz ve Sırbistan arasındaki Vize Anlaşması uyarınca, her iki Tarafın geçerli umuma mahsus ve resmi (diplomatik, hizmet, resmi ve hususi) pasaport, denizadamı cüzdanı, uçak mürettebatı için seyahat belgesi, geçici pasaport (Türk vatandaşlarına düzenlenen) ve seyahat belgesi hamili vatandaşları diğer Taraf ülkesinde, ilk giriş tarihinden itibaren, her altı ay içinde doksan günü aşmayan bir süre için kalmak veya bu ülkeden transit geçmek için vize alma yükümlülüğünden muaf kılınmışlardır.

Anlaşma, her iki Tarafın tren, kamyon ve otobüs sürücülere ile yardımcıları, tren ve lokomotif, sivil uçak ile gemi mürettebatı gibi uluslararası yolcu ve mal nakliyesi yapan vatandaşlarının, her altı ay içinde doksan günü aşmamak kaydıyla, birbirlerinin ülkelerine yapacakları seyahatlerinde (transit geçişler dahil olma üzere) vizeden muaf olmalarını hükme bağlamaktadır.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

1-2 Ocak: Yeni Yıl

7 Ocak: Dini Bayram

15 Şubat: Devlet Günü

1-2 Mayıs: İşçi Bayramı

Nisan (ya da Mayıs) ayı 3 gün: Paskalya Bayramı

Bayramlar (Resmi tatil olmayan)

27 Ocak: Okul Bayramı

9 Mayıs: Zafer Günü

28 Haziran: Vidovdan Bayramı

Yerel Saat

Sırbistan yaz saatinde Türkiye'den bir saat, kış saatinde iki saat geridedir. Yaz saati uygulaması Mart ayının son Pazar günü, kış saati uygulaması ise Ekim ayının son Pazar günü yürürlüğe girmektedir.

Diğer Faydalı Bilgiler

Sırp Cumhuriyeti Hükümeti/Bakanlıklar: <http://www.vladars.net/enq/Pages/default.aspx>

Tercüme Büroları:

LEXICA: www.lexica.rs

WORLDWIDE TRANSATIONS: www.worldwide.rs

EUROLANG: www.eurolang.rs

PSD: www.prevod.co.rs

EUROTRANSLATE: www.eurotranslate.co.rs

GLOBE TRANSLATIONS: www.globetranslations.rs

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

2004 yılında yürürlüğe giren Şirketler Kanunu'na göre yerli ve yabancı firmaların Sırp İş Kayıt Ajansına kayıt sorumluluğu vardır. Firmaların kayıt işlemleri on gün içinde tamamlanabilmektedir. Yabancı ülke vatandaşları ve tüzel kişiler, yerli firmalar ile aynı koşullara sahiptir.

Yasal İşletme	Sırpça adı
Anonim Şirket	Akcionarsko drustvo (a.d)
Limited Şirket	Drutvo s ogranienom odgovornou (d.o.o)
Komandit Şirket	Komanditno drustvo (k.d.)
Ortaklık Şirketi	Ortako drustvo (o.d.)

Anonim Şirket

Sırp kanununa göre anonim şirket kamu (veya açık) ve özel (veya kapalı) olmak üzere iki şekilde olabilmektedir. Kamuya ait şirketin hisseleri borsada yer almakta olup bu şirket için gerekli minimum sermayenin 25.000 Euro olması gerekmektedir.

Özel kurulan anonim şirket tek bir isim altında veya daha çok ortakla kurulabilmektedir. Yatırımlar, finansal, gayrimenkul, işçilik ve hizmet olarak yapılabilir. Ortaklar eşit miktarda sorumludurlar. Özel kurulan anonim şirket hissedar sayısı azami 100 kişi ile sınırlandırılmıştır. Hisselerin nominal değeri yaklaşık olarak 5 Euro ya da Dinar karşılığından az olamaz. Tüzel kişilerin yanı sıra gerçek kişilerde bir anonim şirket kurabilmektedir.

Limited Şirket

Limited şirket Sırbistan'da en yaygın şirket kurulum çeşididir. Hissedar sayısı 50 gerçek veya tüzel kişi ile sınırlıdır. Asgari sermaye 500 Euro olarak belirlenmiştir. Şirket kurulduktan sonra iki yıl içinde sermayenin artırılması gerekmektedir. Kanuna göre hisseler hissedarlar arasında serbestçe transfer edilebilmektedir.

Limited Ortaklık

Limited ortaklıkta en az bir genel ortak ve tek bir sınırlı sorumlu ortak olmalıdır. Genel ortak, limited ortaklığın yükümlülüklerinin tümünden sorumlu bulunmaktadır. Sınırlı sorumlu ortak ise sadece anlaşılan oranda sorumluluğa sahiptir. Limited ortaklıkta ortak olarak iki veya daha fazla kişi olabilmektedir. Asgari sermaye şartı bulunmamaktadır.

Ortaklık

Genel bir ortaklık; tüm ortaklar herhangi bir kısıtlama olmadan iş faaliyetlerinin tümünden sorumlu olmaları şartını kapsamaktadır. Bu tür ortaklıkta da limited ortaklıkta olduğu gibi ortak olarak iki veya daha fazla kişi olabilmektedir. Asgari sermaye şartı bulunmamaktadır.

Şirket Kurma Prosedürleri

Ülkede iş kayıt işlemleri, gerekli olan bütün belgelerin hazır olması şartıyla yaklaşık 1 hafta-10 gün sürmektedir. Sürecin biraz ağır ve zaman alıcı olması nedeniyle kayıt esnasında yerel bir firmadan yasal danışmanlık almanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Ülkedeki yabancı yatırımlar 2002 yılında kabul edilen Yabancı Yatırım yasası ile düzenlenmiştir. Hükümetin bu konudaki temel amacı ülkede iş yapmak isteyen yabancı firmalara elverişli bir yasal, ekonomik ve siyasi ortama yaratmaktır. Sırbistan yerel firmalara sunmakta olduğu hak ve yükümlülükleri eşit ölçüde yabancı firmalara da sunmaktadır. Hükümetin uzun vadedeki amacı ise AB yasalarına tam uyumun sağlanmasıdır.

Mevcut yasaya göre yabancı yatırım yeni bir firma kurulması, mevcut bir firmanın sermayesine katkı sağlanması veya bir firmanın mülkiyet hakkının satın alınması ile gerçekleştirilebilir.

Yasaya göre yabancı yatırımcılar;

- Kurduğu veya ortak olduğu şirket yönetiminde Şirket Yasası'nda belirtilen koşullara uygun olarak hissesi oranında söz sahibi olabilir.
- Yatırım veya kuruluş sözleşmesinde yer aldığı şekilde sahip olduğu hakları ve yükümlülükleri diğer tüzel kişilere veya şahıslara devredebilir.
- Firmanın faaliyetlerini ve muhasebe kayıtlarını gözlemleyebilir.
- Mali tabloları başka bir yasal yetkili aracılığıyla veya kendisi denetleyebilir.
- Fonları bir sigorta anonim şirketine yatırabilir.

Yabancı temsilciliklerin, yabancı şirketlerin açılması ve kayıt işleminden Sırbistan İş Tescil Ajansı-SBRA (Business Registers Agency) sorumludur. Bir yabancı temsilcilik Ajansa kayıt işlemini tamamladıktan sonra faaliyetine başlayabilir.

Kayıt başvuru formunda kurucu firmanın adı, merkezin ve temsilcilik ofisinin adı, temsilcilikte çalışması beklenen personel sayısı bulunmaktadır. Ayrıca temsilcilik tarafından gerçekleştirilecek faaliyetler, çalışma izinleri, temsilcilik yöneticisinin adı gibi bazı ek bilgiler de istenebilmektedir.

Yabancı yatırımcılar Sırbistan'da

- Anonim şirket (a.d),
- Limitet şirket (d.o.o.),
- Komandit şirket (k.d.) veya
- Kolektif şirket kurabilirler.

Yabancılar genellikle daha hızlı bir şekilde kurulabilmesi nedeniyle limitet şirket kurmayı tercih etmektedirler.

Limitet şirketin başlangıç sermayesi en az 500 €'dur. Başlangıç sermayesinin %50'si kuruluş aşamasında kalan yarısı ise kuruluştan sonraki iki yıl içinde ödenmek durumundadır. Ortak sayısı 50 ile sınırlandırılmıştır.

Şube Açma Şartları

Yerli ve yabancı firmalar tarafından bir veya daha fazla şube olabilmektedir. Ancak tüm iş faaliyetleri şirket ismi ve adına yapılmalıdır.

Şube için zamanında ve gereken şekilde kayıt olunması gerekmektedir. Yabancı kişiler Sırbistan'da bir temsilcilik açabilir ancak ülkede ticari faaliyetlerde bulunulmasına izin verilmez.

Belirli koşullarda temsilcilik için gerekli envanter ve teçhizat ithalatı gümrük vergisinden muaftır.

İlgili Bakanlıkça temsilcilikler için özel bir kayıt tutulmaktadır.

Ülkede şube açılması için gerekli olan belgeler:

- Şubenin kuruluş sözleşmesi,
- Eğer temsilci kuruluş sözleşmesinde yer almıyorsa, atanması düşünülen temsilci ile ilgili karar,
- Temsilcinin imza sirküleri'dir.

Eğer söz konusu şube yabancı firma tarafından açılıyorsa yukarıdaki belgelere ek olarak;

- Söz konusu tüzel kişiliğin tescil edildiği kaydın yeminli tercüman tarafından tercüme edilmiş şekli
- Eğer kuruluş sözleşmesinde yer almıyorsa söz konusu şirketin banka hesap bilgileri,
- Açılacak olan şubenin her türlü faaliyetinden ana şirketin sorumlu olacağına dair belgenin yeminli tercüman tarafından tercüme edilmiş hali de istenmektedir.

Ülkede uygulanan Kurumlar Vergisi oranı % 10, gelir vergisi oranı ücretler için % 12'dir.

Konuya ilişkin tüm bilgilere Sırbistan İş Tescil Ajansı'ndan (Business Registers Agency, www.apr.gov.r) ve Sırbistan Yatırım Ajansı-RAS'dan (www.ras.gov.rs) ulaşılabilir.

Bankacılık Mevzuatı

Sırbistan'da finans sektörü AB ülkeleri ve bölgenin en gelişmiş ekonomisi olan Hırvatistan'a göre az gelişmiş düzeydedir. Yabancı bankaların pazara girişi ve özel ve ticari kredilerdeki hızlı artış bankacılık sektörünün önemini arttırmaktadır. Büyük oranda yabancı bankaların hakimiyetinde olan bankacılık sektörü, yeni finansal ürünler geliştirerek kredi talebini arttırmaktadır.

Finans sektöründeki kapsamlı reformlar Sırbistan bankacılık sektörünü olumlu etkilemiştir. Sırbistan'da etkin bankacılık sistemi sayesinde toplam yurt içi ve döviz tasarrufu hızlı şekilde büyüme göstermiş 4 milyar Euro ile neredeyse son beş yıl toplamından 200 kez artmıştır. Sırbistan'da yirmi bir yabancı banka hizmet vermektedir.

Halkbank, 2015 yılından bu yana Sırbistan bankacılık sektöründe yer almaktadır.

Sırbistan'daki Başlıca Yabancı Bankalar	
Alpha Bank	Yunanistan
Banca Intesa	İtalya
Credit Agricole	Fransa
EFG Eurobank	Yunanistan
Erste Bank	Avusturya
Halkbank	Türkiye
Hypo Alpe-Adria-Bank	Avusturya
KFC Group	Belçika
National Bank of Greece	Yunanistan
Nova Ljubljanska banka	Slovenya
OTP	Macaristan
Piraeus Bank	Yunanistan
ProCredit Bank	Almanya
Raiffeisenbank	Avusturya
San Paolo IMI	İtalya
Societe Generale	Fransa
Unicredit Bank	İtalya
Volksbank Austria	Avusturya

Vizeler

Belgrad'ta 12 Temmuz 2010 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Vizenin Karşılıklı Olarak Kaldırılmasına Dair Anlaşma" 9 Ağustos Eylül 2010 tarih ve 2010/836 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 2 Ekim 2010 tarih ve 27717 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Yürürlüğe giriş işlemleri karşılıklı olarak tamamlanan Anlaşmanın uygulanmasına 3 Aralık 2010 tarihinde başlanmıştır.

Anlaşma uyarınca, her iki Tarafın geçerli umuma mahsus ve resmi (diplomatik, hizmet, resmi ve hususi) pasaport, denizadamı cüzdanı, uçak mürettebatı için seyahat belgesi, geçici pasaport (Türk vatandaşlarına düzenlenen) ve seyahat belgesi hamili vatandaşları diğer Taraf ülkesinde, ilk giriş tarihinden itibaren, her altı ay içinde doksan günü aşmayan bir süre için kalmak veya bu ülkeden transit geçmek için vize alma yükümlülüğünden muaf kılınmışlardır.

Anlaşma, her iki Tarafın tren, kamyon ve otobüs sürücüleri ile yardımcıları, tren ve lokomotif, sivil uçak ile gemi mürettebatı gibi uluslararası yolcu ve mal nakliyesi yapan vatandaşlarının, her altı ay içinde doksan günü aşmamak kaydıyla, birbirlerinin ülkelerine yapacakları seyahatlerinde (transit geçişler dahil olama üzere) vizeden muaf olmalarını hükme bağlamaktadır.

Çalışma İzni

Sırbistan'da yabancıların çalışması ve oturma iznine ilişkin hususlar Yabancılar Kanunu (Law On Foreigners 'Sluzbeni glasnik RS' No. 97/08 of 27 October 2008) kapsamında düzenlenmektedir.

Yabancılar Kanununda belirtilen istisnai durumlar hariç olmak üzere yabancıların Sırbistan'da çalışabilmesi için çalışma izni veya iş lisansı alması gerekmektedir. Çalışma izni iş sözleşmesinde belirtilen süre için geçerli olmak ve her durumda en fazla 2 yıl için düzenlenmektedir. Gerekli koşulların yerine getirilmesi durumunda çalışma izni uzatılabilmektedir.

Sırbistan'da yabancı işçi çalıştırılabilmesi için çalışma izni alınmış olması gerekmektedir. Sırbistan Hükümeti, iş gücü piyasası koşullarını dikkate alarak iş kollarına bağlı olarak, ülkede yıllık bazda çalıştırılabilecek toplam yabancı işçi sayısını sınırlandırmaktadır.

Oturum İzni

Sırbistan'da yabancıların çalışması ve oturma iznine ilişkin hususlar Yabancılar Kanunu kapsamında düzenlenmektedir. Anılan Kanun çerçevesinde yabancılar Sırbistan'da 3 farklı statüde kalabilmektedir:

Kısa Süreli Oturum:

Sırbistan'a giriş için vizesi olan yabancılar ile vize uygulanmayan ülkeler vatandaşı olan yabancılar ülkede maksimum 90 gün süreyle kalabilirler.

Geçici Oturum:

Çalışma, eğitim, bilimsel araştırma, aile birleşmesi ve insani yardım gibi gerekçelerle yabancılara geçici oturum hakkı verilebilmektedir. İlk kez geçici oturum izni talep edecek yabancıların -Kanun'da belirtilen istisnai durumlar hariç olmak üzere- başvurularını Sırbistan'ın diplomatik temsilciliklerine sunmaları gerekmektedir. Uzatma başvuruları ise geçerli geçici oturum izni süresinin bitiminden 30 gün önce, oturulan yerdeki polis idaresine yapılabilmektedir. Geçici oturum izni 1 yıl için verilmekte ve pasaportun üzerine onay şeklinde yapılmaktadır.

Sürekli Oturum:

Sürekli oturum izni başvuru tarihinden önceki 5 yıl süresince kesintisiz olarak geçici oturum izni kapsamında Sırbistan'da yaşayan yabancılar sürekli oturum izni başvurusunda bulunabilmektedir. Sırbistan dışında geçirilen sürenin 5 yıl içerisinde bir defada 6 aydan fazla olmamak üzere toplam 10 aydan fazla olmaması halinde kesintisiz kabul edilmektedir.